

Eindrapport

QUICK SCAN FLORA- EN FAUNAWET WONINGEN LIEVENSPOLDER TE TERNEUZEN

Adviesbureau

Mertens

Eindrapport

QUICK SCAN FLORA- EN FAUNAWET WONINGEN LIEVENSPOLDER TE TERNEUZEN

rapportnr. 2015.2126a

november 2015

In opdracht van:
Rho Adviseurs
Nieuwstraat 27
4331 JK Middelburg

Adviesbureau Mertens B.V.
Bureau voor natuur, ruimtelijke
ordening en ecotoxicologie

Bezoekadres: Dr. Willem Dreeslaan 1 te Bennekom
Postadres: Postbus 367, 6700 AJ te Wageningen

T: 0317-428694
M: 06-29458456

E: info@adviesbureau-mertens.nl
I: www.adviesbureau-mertens.nl

© Adviesbureau Mertens BV, Wageningen, 2015.

Deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming vrij worden vermenigvuldigd. De verzamelde data zijn alleen te gebruiken voor het hier geschetste onderzoek en mogen niet voor andere doeleinden worden gebruikt.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
1.1 INLEIDING.....	2
1.2 HET PLANGEBIED EN DE PLANNEN	2
1.3 DOELSTELLINGEN VAN HET ONDERZOEK	5
1.5 OPBOUW RAPPORT.....	6
2. FLORA- EN FAUNAWET	7
2.1 FLORA- EN FAUNAWET	7
2.2 RODE LIJST	7
3. METHODE	9
4. RESULTAAT INVENTARISATIE EN BEOORDELING WONINGEN.....	10
4.1 FLORA	10
4.2 VLEERMUIZEN	10
4.3 BROEDVOGELS.....	10
4.4 OVERIGE ZOOGDIEREN	11
4.5 AMFIBIEËN	11
4.6 VISSSEN	11
4.7 REPTIELEN.....	12
4.8 OVERIGE.....	12
5. RESULTAAT INVENTARISATIE EN BEOORDELING GROENGEBIEDEN	13
5.1 FLORA	13
5.2 VLEERMUIZEN	13
5.3 BROEDVOGELS.....	13
5.4 OVERIGE ZOOGDIEREN	13
5.5 AMFIBIEËN	14
5.6 VISSSEN	14
5.7 REPTIELEN.....	14
5.8 OVERIGE.....	14
6. SAMENVATTENDE CONCLUSIE.....	15
GERAADPLEEGDE LITERATUUR.....	16
BIJLAGEN	17
1. EXACTE LIGGING.....	18
2. BEGRIPPEN.....	19

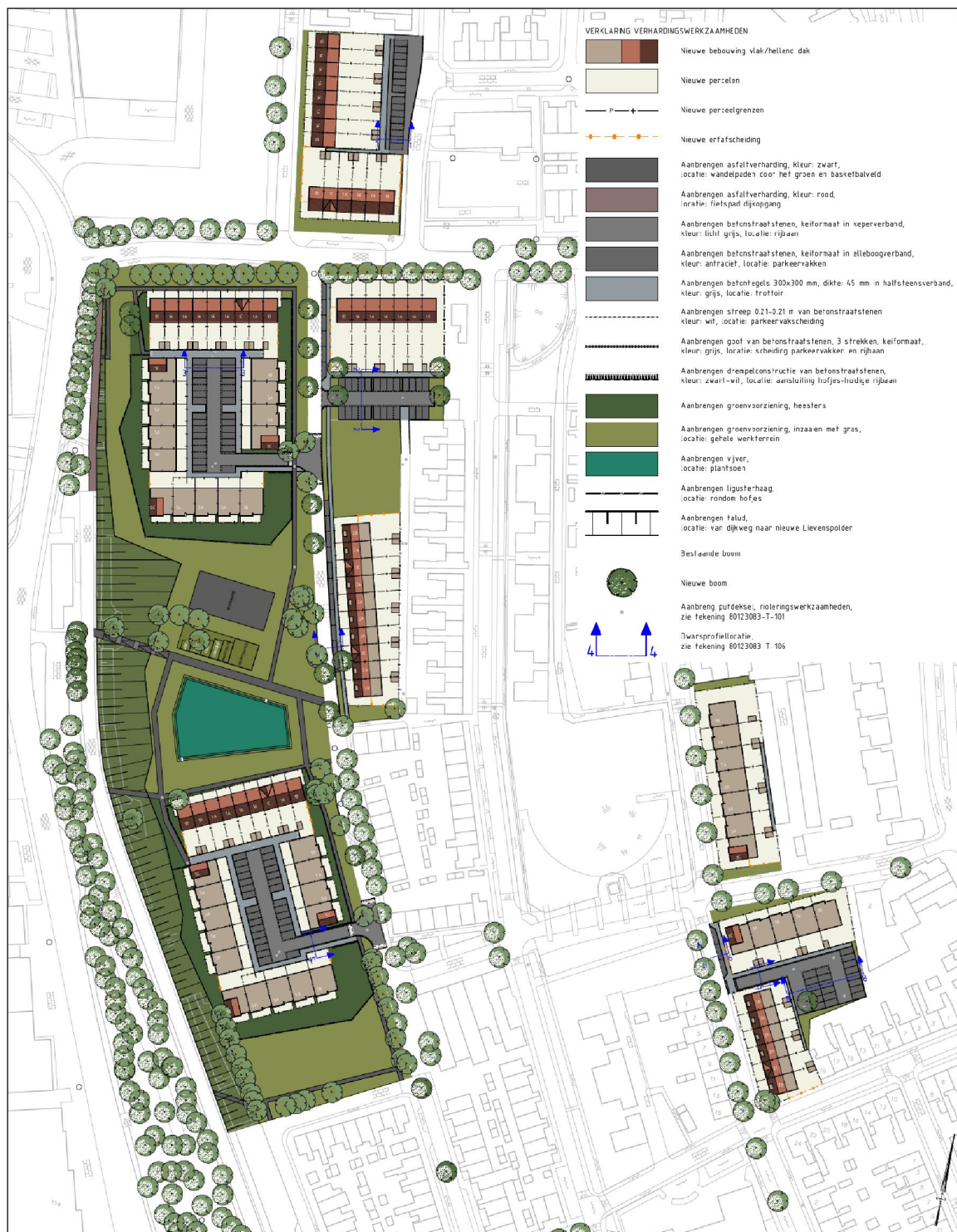
Figuur 2. Aanzicht van het de te slopen woningen te Terneuzen.

Vervolg figuur 2. Aanzicht van het de te slopen woningen te Terneuzen.

Figuur 2. Aanzicht van de groengebieden te Terneuzen.

Figuur 3. Plansituatie te Terneuzen (rood).

1.3 Doelstellingen van het onderzoek

De doelstelling van het onderzoek is tweeledig. Enerzijds wordt inzichtelijk gemaakt welke wettelijk beschermde natuurwaarden in het kader van de Flora- en faunawet op de locatie en in de directe omgeving te verwachten zijn. Anderzijds worden de consequenties van deze aanwezigheid voor de planontwikkeling weergegeven.

Gelet op de opdracht genoemd in de inleiding en de doelstelling, is het van belang dat de volgende vragen worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde planten- en diersoorten komen mogelijk voor op of in de nabijheid van de het plangebied?
2. Welke verwachte wettelijk beschermde planten- en diersoorten ondervinden nadelen van de plansituatie?
3. Hoe dient te worden omgegaan met eventuele negatieve effecten van de plansituatie op wettelijk beschermde planten- en diersoorten?

1.5 Opbouw rapport

Na een korte uitleg over de Flora- en faunawet (hoofdstuk 2) komen achtereenvolgens aan de orde:

- De onderzoeksmethode (hoofdstuk 3).
- Een beschrijving van de aanwezigheid van beschermde soorten (hoofdstuk 4 en 5).
- Een beoordeling van de effecten op beschermde soorten (hoofdstuk 6).

In bijlage 2 wordt een overzicht gegeven van de gebruikte definities en afkortingen.

2. FLORA- EN FAUNAWET

2.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet zijn regels gegeven over de bescherming van de in het wild levende planten- en diersoorten, mede ter uitvoering van de soortbescherming in de Europese Richtlijnen (Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn). Deze soortenbescherming van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn geïntegreerd in de Flora- en faunawet. Deze soortenbescherming houdt in dat handelingen zoals het doden, opzettelijk verontrusten, verstoren of vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen, holen, nesten, eieren van dieren en het uitgraven, plukken en vernietigen van groeiplaatsen van planten verboden zijn.

Een ruimtelijke ingreep kan gepaard gaan met negatieve effecten op planten en dieren. Om een ruimtelijk plan tot uitvoering te kunnen brengen die negatieve effecten heeft op beschermde soorten, is in een aantal gevallen een ontheffing van het Ministerie van Economische Zaken noodzakelijk. Om een dergelijke ontheffing te kunnen verkrijgen, moet aangetoond worden dat de voorgenomen ruimtelijke ingreep geen afbreuk zal doen aan de gunstige staat van instandhouding van de beschermde soorten. Qua mate van bescherming kan onderscheid worden gemaakt in de volgende drie beschermingsregimes.

Algemeen voorkomende soorten (categorie 1: lichte bescherming)

Voor algemeen voorkomende soorten zoals haas, egel, veldmuis, bruine kikker of gewone pad geldt sinds begin 2005 een algemene vrijstelling. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd als zij worden geschaad op voorwaarde dat met deze soorten goed omgegaan wordt: zij mogen niet onnodig gedood of gewond worden en activiteiten dienen buiten de kritieke periode plaats te vinden.

Minder algemeen voorkomende soorten (categorie 2: matige bescherming)

Voor soorten die minder algemeen voorkomen als eekhoorn, steenmarter, levendbarende hagedis en diverse soorten orchideeën geldt dat een ontheffing vereist blijft bij ruimtelijke ingrepen die negatieve effecten voor deze soorten hebben. Een uitzondering hierop kan gemaakt worden als wordt gewerkt volgens een door de Minister van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode. In zo'n gedragscode geeft een sector of initiatiefnemer zelf aan welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Bij het hebben van een gedragscode voor de minder algemeen voorkomende soorten is alleen nog een ontheffing nodig voor werkzaamheden die niet conform de gedragscode worden uitgevoerd.

Strikt beschermde soorten (categorie 3: strikte bescherming)

Voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn staan, vanwege de Vogelrichtlijn te beschermen vogelsoorten en soorten die zijn opgenomen bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (o.a. ringslang, hazelworm, boomarter, das en waterspitsmuis) geldt dat een ontheffing alleen wordt verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat en er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

2.2 Rode lijst

De Rode lijst met bedreigde soorten is eind 2004 gepubliceerd in de Staatscourant en voor een deel in 2009 herzien. Aan de op deze lijst genoemde soorten komt bescherming toe voor zover zij vallen onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet.

Tussen de Flora- en faunawet en de Rode lijsten bestaat geen formele relatie. Alleen op basis van 'gunstige staat van instandhouding' kunnen bij beschermde Rode lijstsoorten "zwaardere" randvoorwaarden gelden ten aanzien van mitigerende en compenserende maatregelen dan voor algemene soorten. Zo zal het bij zeer algemeen voorkomende soorten die niet afnemen in aantal (geen Rode lijstsoort) relatief eenvoudig zijn om aan te tonen dat de "gunstige staat van instandhouding" niet in het geding komt. Voor soorten met een beperkt verspreidingsbeeld en die afnemen in aantal (soorten die wél op de Rode lijst staan) is een uitgebreide effectenstudie wenselijk. Voor deze soorten geldt namelijk de zorgplicht (artikel 2 van de Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren, inclusief hun leefomgeving en voor alle planten en hun groeiplaats. Dit artikel is derhalve ook gericht op het voorkomen van doden en verwonden van algemene soorten.

3. METHODE

Op donderdag 22 oktober 2015 is een bezoek gebracht aan het plangebied in de Lievenspolder te Terneuzen. Gedurende dit bezoek zijn de woningen, de groengebieden en de directe omgeving beoordeeld op het mogelijk voorkomen van beschermde planten- en diersoorten. Dit vond plaats aan de hand van aanwezige ecotopen en sporen. Er is beperkt gebruik gemaakt van bestaande verspreidingsgegevens om het (potentieel) voorkomen van beschermde soorten te bepalen omdat deze via Waarneming.nl worden beheerd voor een veel groter gebied. Overige waarnemingen worden tevens bewaard voor een groot gebied, namelijk op kilometerniveau zoals weergegeven op www.telmee.nl. en op een nog groter schaalniveau in verspreidingsatlassen. Wel is intensief gebruik gemaakt van een veldinventarisatie naar het voorkomen en de verspreiding van broedvogels in 2010 in Terneuzen (Wiland, 2011).

4. RESULTAAT INVENTARISATIE EN BEOORDELING WONINGEN

4.1 Flora

Het plangebied van de sloop en nieuwbouw van de woningen is grotendeels verhard met bebouwing en bestrating. Een deel betreft intensief onderhouden tuin. Het voorkomen van beschermde plantensoorten in deze ecotopen kan worden uitgesloten. Gedurende het verkennend veldonderzoek op donderdag 22 oktober 2015 zijn dan ook geen (beschermde) plantensoorten vastgesteld (op muren). Op grond hiervan wordt het voorkomen van beschermde plantensoorten uitgesloten.

4.2 Vleermuizen

Het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen kan niet worden uitgesloten. In de woningen zijn er mogelijkheden voor vleermuizen (laatvlieger, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis) om te verblijven in de spouwmuur of onder het dak (zie figuur 4). Er kunnen kolonies en paarplaatsen voorkomen. Voor overwinteringsplaatsen zijn de woningen echter niet geschikt omdat de woningen daartoe te droog zijn (huidig gebruik woning) waardoor er te veel weersinvloeden van invloed zouden zijn op overwinterende vleermuizen.

Aangezien kolonies kunnen voorkomen en de woningen een rechtlijnig element vormen, kan het voorkomen van vliegroutes niet worden uitgesloten. De aard en omvang hiervan zal echter niet wezenlijk wijzigen in de gebruiksfase, de nieuwe woningen vormen ook weer rechtlijnige elementen in relatie tot aanwezige landschapselementen. In de aanlegfase zullen deze oriëntatiemogelijkheden tijdelijk verdwijnen, zelf bij gefaseerde sloop en realisatie. Dit tijdelijke verlies / verandering van oriëntatie mogelijkheden resulteert in het feit dat effecten op vliegroutes niet op voorhand kunnen worden uitgesloten.

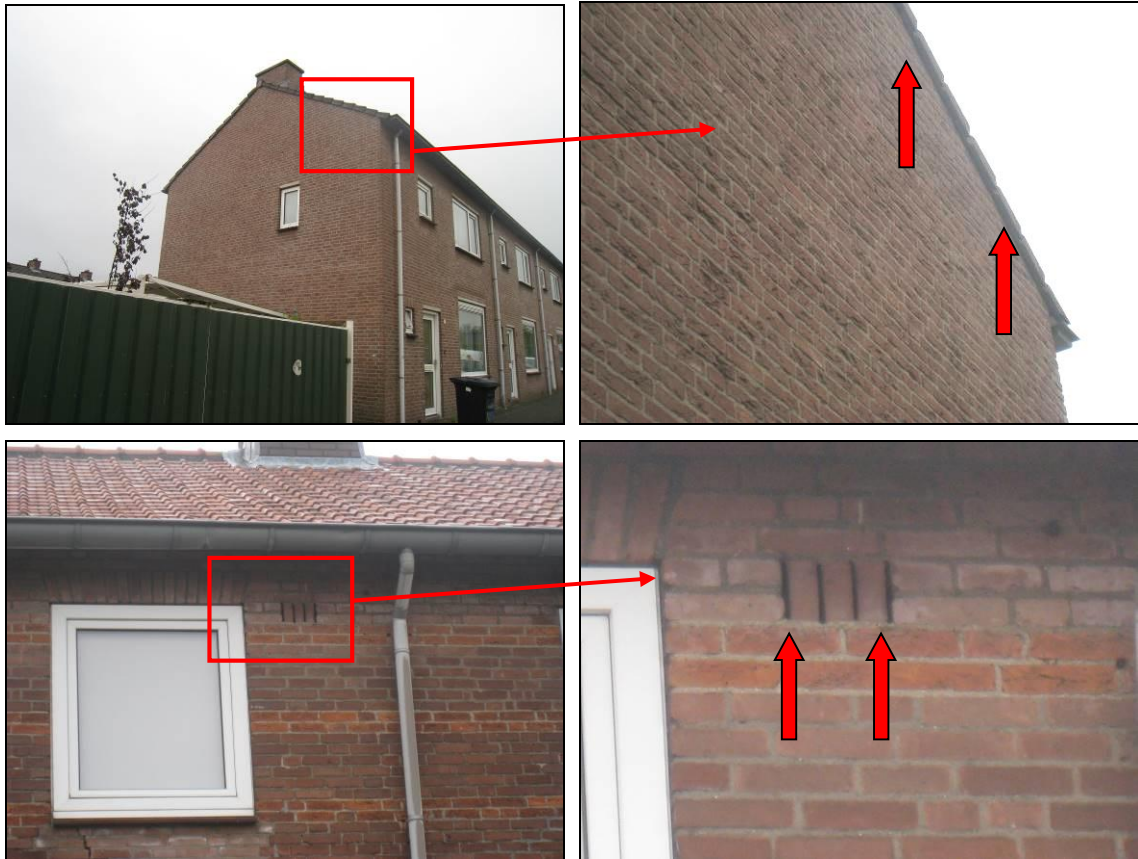
Het voorkomen van migratieroutes wordt uitgesloten omdat grootschalige landschapselementen zoals dijken en vaarten niet aansluiten op het plangebied te Terneuzen.

Met de realisatie van de plannen zal de kwaliteit als foerageergebied niet wezenlijk veranderen, gelet op de beoogde hoeveelheid groen waaruit insecten kunnen komen. Insecten vormen het voedsel voor vleermuizen. Door de gefaseerde realisatie is er voldoende groen gedurende de aanlegfase. Daarnaast zijn in de omgeving ook voldoende alternatieve foerageerplaatsen.

4.3 Broedvogels

Het voorkomen van broedvogels in de woningen en in de tuinen is mogelijk. De woningen zouden tevens huismus en gierzwaluw kunnen herbergen. Gedurende het bezoek op donderdag 22 oktober 2015 is de huismus vastgesteld in het plangebied. De Flora- en faunawet ziet toe op de bescherming van gebruikte nesten en nesten die jaarrond of jaarlijks worden gebruikt; deze zijn ook buiten het broedseizoen beschermd. Sinds de zomer van 2009 heeft het bevoegd gezag inzake de Flora- en faunawet een indicatieve lijst met jaarrond beschermde vogels gepubliceerd (LNV, 2009). De verblijfplaatsen van deze vogels zijn ook buiten het broedseizoen beschermd via de Flora- en faunawet (LNV, 2009). Op deze lijst staan de huismus en de gierzwaluw als soorten met vaste rust- en verblijfplaatsen. Ten noorden van de Lievenspolder te Terneuzen zijn huismus en gierzwaluw tevens aangetroffen (Wiland, 2011).

De sloop van de woningen kan deze vaste verblijfplaatsen aantasten. In verband met het voorkomen van de broedvogels wordt in ieder geval aangeraden om de werkzaamheden te starten buiten het broedseizoen (globaal van begin maart t/m augustus), of op een manier dat de vogels niet tot broeden komen of door nesten en eieren van vogels niet te beïnvloeden.

Figuur 4. Potentiele verblijfplaatsen van vleermuizen in de woningen Lievenspolder te Terneuzen.

4.4 Overige zoogdieren

Gelet op de verharding van het plangebied (woningen) en de aanwezige ecotopen wordt het voorkomen van overige matig of zwaar beschermde zoogdieren niet aannemelijk geacht. Mogelijk bevinden zich in het de tuinen wel een mol en huisspitsmuis. Voor deze soorten bestaat een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet.

4.5 Amfibieën

Als gevolg van de vele verharding rond de woningen en het ontbreken van oppervlaktewater ter plaatse van de woningen wordt het voorkomen van amfibieën uitgesloten. In de tuinen kunnen wel algemene soorten voorkomen zoals gewone pad en bruine kikker.

4.6 Vissen

Door het ontbreken van oppervlaktewater wordt het voorkomen van vissen uitgesloten.

4.7 Reptielen

Gezien de huidige inrichting ten opzichte van de verspreiding van reptielen (zie Ravon.nl), de ligging en de aanwezige ecotopen (nagenoeg volledige verharding) kan de aanwezigheid van reptielen worden uitgesloten.

4.8 Overige

Gezien de huidige aanwezige ecotopen kan de aanwezigheid van beschermde geleedpotigen en mollusken (o.a. brede geelgerande waterroofkever en zeggekorfslak) worden uitgesloten.

5. RESULTAAT INVENTARISATIE EN BEOORDELING GROENGEBIEDEN

5.1 Flora

De groengebieden in de Lievenspolder te Terneuzen zijn het pioniersstadium niet ontgroeid. In dit ecotoop kan het voorkomen van beschermde soorten worden uitgesloten. Gedurende het verkennend veldonderzoek op donderdag 22 oktober 2015 zijn geen beschermde planten aangetroffen. Op grond hiervan wordt het voorkomen van beschermde plantensoorten uitgesloten.

5.2 Vleermuizen

Het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen zoals kolonie-, paar- en overwinteringsplaatsen kan worden uitgesloten. In de groengebieden zijn geen mogelijkheden voor vleermuizen om te verblijven, omdat bomen met gaten ontbreken en er geen ondergrondse ruimten aanwezig zijn.

Het voorkomen van vliegroutes kan niet worden uitgesloten. Binnen het plangebied komen lijnvormige landschapselementen voor in de vorm van bomenstructuren. Deze boomstructuren blijven nagenoeg geheel behouden, alleen de bomenrij aan de oostzijde van de Rozenstraat blijft niet in de huidige vorm bestaan. Het verlies van deze structuur zal niet van wezenlijke invloed zijn omdat er alternatieven zijn. Effecten op vliegroutes kunnen derhalve worden uitgesloten.

Het voorkomen van migratieroutes wordt uitgesloten omdat grootschalige landschapselementen zoals dijken en vaarten niet aansluiten op de groengebieden in de Lievenspolder.

Met de realisatie van de plannen zullen de twee groengebieden nagenoeg volledig van vorm veranderen. Het groengebied aan de noordoostzijde van de Rozenstraat wordt bebouwd, het groengebied aan de zuidwestzijde wordt voor een klein deel bebouwd. In het totale plangebied komt meer groen teruggebracht. In de omgeving zijn daarnaast voldoende alternatieve foerageergebieden. Effecten op de foerageermogelijkheden kunnen derhalve worden uitgesloten.

5.3 Broedvogels

In de bomen en struiken kunnen algemene broedvogels voorkomen zoals merel en groenling. In verband met het voorkomen van deze algemene broedvogels is het noodzakelijk dat de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden gestart of dat wordt gewekt op een manier dat vogels niet tot broeden komen.

Vanuit de nabijgelegen huizen zouden daarnaast broedvogels zoals huismussen kunnen foerageren en rusten in de groengebieden. Hierdoor zouden de groengebieden van waarde kunnen zijn voor huismus. De hoeveelheid groen wordt echter vergroot in het plan en het plan wordt gefaseerd gerealiseerd. Op grond hiervan worden effecten op van vogels met jaarrond beschermde nesten (huismus) worden uitgesloten.

5.4 Overige zoogdieren

Gelet op de aanwezige ecotopen en de ligging in intensief gebruikt gebied, wordt het voorkomen van matig of zwaar beschermde overige zoogdieren uitgesloten. Mogelijk bevinden zich in het plangebied wel mol,

bosmuis en huisspitsmuis. Voor de algemene soorten bestaat een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet.

5.5 Amfibieën

Als gevolg van het ontbreken van oppervlaktewater ter plaatse van de groengebieden, zijn deze gebieden geen essentieel leefgebied voor amfibieën. In de groengebieden kunnen algemene soorten voorkomen in lage dichtheid zoals gewone pad en bruine kikker.

5.6 Vissen

Door het ontbreken van oppervlaktewater wordt het voorkomen van (beschermde) vissen uitgesloten.

5.7 Reptielen

Gezien de huidige inrichting van het plangebied ten opzichte van de verspreiding van reptielen (zie Ravon.nl), de ligging (in intensief gebruikt gebied) en de aanwezige ecotopen, kan de aanwezigheid van reptielen worden uitgesloten.

5.8 Overige

Gezien de huidige aanwezige ecotopen kan de aanwezigheid van beschermde geleedpotigen en mollusken (o.a. brede geelgerande waterroofkever en zeggekorfslak) worden uitgesloten.

6. SAMENVATTENDE CONCLUSIE

Er zijn plannen voor de sloop en nieuwbouw van woningen in de woonwijk Lievenspolder te Terneuzen. Een tweetal groengebieden worden hierbij tevens herontwikkeld. Deze activiteiten zou kunnen samen gaan met effecten op planten- en diersoorten die beschermd zijn via de Flora- en faunawet. Op grond hiervan is een verkennend veldonderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten.

Er is vastgesteld dat er algemene kleine grondgebonden zoogdieren en amfibieën voorkomen in de tuinen van de woningen en de groengebieden. Deze soorten komen in lage tot zeer lage dichtheid voor. Voor deze soorten bestaat een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet. Daarnaast komen er algemene broedvogels voor. In verband met het voorkomen van deze algemene broedvogels wordt in ieder geval aangeraden om de werkzaamheden te starten buiten het broedseizoen (globaal van begin maart t/m augustus), of op een manier dat de vogels niet tot broeden komen of door nesten en eieren van vogels niet te beïnvloeden.

Verder kan het voorkomen van vleermuizen (zomerverblijfplaatsen) en broedvogels met vaste rust- en verblijfplaatsen (huismus en gierzwaluw) in de te slopen woningen niet worden uitgesloten, effecten op deze soortgroepen kunnen dan ook niet worden uitgesloten.

Op grond hiervan is een gerichte veldinventarisatie van belang voor de sloop van de woningen om eventuele effecten en maatregelen op een adequate manier in te kunnen schatten. De inventarisatie van de te slopen woningen dient uitgevoerd te worden in de periode maart-september. Pas na afronding van de veldinventarisatie kan worden bepaald of verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden en of ontheffing Flora- en faunawet is vereist.

Voor de twee groengebieden geldt dat effecten op matig en zwaar beschermde planten- en diersoorten is uitgesloten; de realisatie hiervan is niet in strijd met het gestelde binnen de Flora- en faunawet.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Literatuur

- Bink, F.A., 1992. Ecologische Atlas van de dagvlinders van Noordwest-Europa. Schuyt en Co Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem.
- Broekhuizen, S., Hoekstra, B., Laar. V. van, Smeenk, C., Thissen, J.B.M., 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. KNNV 1-336.
- Cremers, R., Delft, J., 1999. De amfibieën en reptielen van Nederland. KNNV-Uitgeverij.
- EEG, 1979. Richtlijn 79/43/EEG inzake het behoud van de Vogelstand. Publicatieblad Europese Gemeenschap, nummer L. 103.
- EEG, 1992. Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van wilde flora en fauna. Publicatieblad van de Europese Gemeenschap, nummer L. 206/7.
- Gerstmeier, R., Romig, T., 1997. Zoetwatervissen van Europa, Tirion, Baarn, 1-368.
- Hustings, F., Vergeer, J.W., Eekelder, P., 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nationaal Natuurhistorisch Museum Leiden, SOVON, Beek-Upbergen, 1-584.
- Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W., 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. KNNV, Utrecht, 1-260.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Dienst Regelingen, 2009a. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van ELI (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Dienst Regelingen, 2009b. Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Ministerie van ELI (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2004. Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2009. Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1998. Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten en diersoorten (Flora en Faunawet). Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 402, 1-37.
- SOVON, 1987. Atlas van de Nederlandse broedvogels.
- Nie, H.W. de, 1996. Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen. Media Publishing, Doetinchem, 1-151.
- Spikmans, F, Jong, T. de, 2006. Het waarnemen van zoetwatervissen, Nijmegen, 1-55.
- Wieland, A., 2011. Broedvogelinventarisatie Terneuzen in 2010. Vogelbescherming De Steltkluut, Terneuzen, 1-53.

Website

- www.ravon.nl
- www.waarneming.nl
- www.sovon.nl
- www.telmee.nl
- www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGEN

1. EXACTE LIGGING

2. BEGRIPPEN

Baltsplaats	Plaats waar een vleermuis al roepend rondvliegt in de herfst en die doorgaans wordt verdedigd tegen andere mannetjes.
Foerageergebied	Een gebied waar een vleermuis of een groep van vleermuizen foerageert. Dat gebied wordt regelmatig bezocht door vleermuizen om in te foerageren en dat doorgaans meerdere foerageerplaatsen kent die langere tijd worden gebruikt.
Foerageerplaats	Plek (jachtplek) waar wordt gejaagd door vleermuizen. De plek kan in de directe omgeving van de kolonieplaats liggen maar ook kilometers verderop.
Kolonie	Groep vleermuizen (kleine groep mannetjes of meestal grotere groep vrouwtjes, soms gemengd (soorten, geslacht)) die in het voorjaar tot de herfst bijeen blijven. De groep kan zich vestigen in gebouwen (in spouwmuren of onder daklijsten e.d.) of bomen (spechtengaten, scheuren). Een groep vrouwelijke vleermuizen wordt ook wel aangeduid als een kraamkolonie. In zo'n groep worden jongen geboren en grootgebracht. Een kolonie maakt vaak gebruik van meerdere verblijfplaatsen die soms gelijktijdig worden gebruikt.
Migratieroute	Een vaste route van zomerverblijfplaats naar winterverblijfplaats en visa versa (zie ook vliegroute) of een route in een andere tijd; bijvoorbeeld tussen foerageerplaatsen.
Paarplaats	Territorium van territoriale mannetjes. Voor de ruige dwergvleermuis en de rosse vleermuis is dit doorgaans te vinden in boomholten. Voor de laatvlieger en de dwergvleermuis is dit te vinden in gebouwen. Voor de watervleermuis is dit te vinden in bomen en later, tegen de winter, zijn ze te vinden in overwinteringverblijven. Het mannetje vormt een harem met meerdere vrouwtjes. De paartijd valt in de herfst (uitgezonderd de grootoorvleermuis waarbij het in april valt (vroeg voorjaar)). De hier geschetste situatie van de paring wordt in dit rapport omschreven als "herfst situatie".
Verblijfplaats	Een object (huis, boom, bunker, grot, kast en dergelijke) waarin een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag of 's winters permanent).
Vliegroute	Route die door vleermuizen elke avond wordt gebruikt om van de kolonieplaats naar foerageergebied te vliegen en visa versa (zie ook migratieroute). Vrouwtjes met jongen keren soms midden in de nacht terug om de jongen te zogen en gebruiken dan de route. Vliegroutes liggen over het algemeen langs lijnvormige (landschaps)elementen als bomenlanen, huizenrijen e.d. De functies zijn beschutting bij winderig en koud weer, oriëntatie in verband met de echolotatie-geluiden en het vinden van voedsel.
Voorbijvliegend	Vleermuizen die voorbijvliegen, niet via een vaste route. Het betreft meestal zwervers of trekkers.
Zwermen	Direct na het uitvliegen, naar vooral voor het invliegen bij een kolonie zwemt een deel van de kolonie rond de kolonieplaats. Zwermgedrag is derhalve een indicatie voor een eventuele kolonieplaats.
Winterverblijfplaats	Een verblijfplaats waar in de winter een of meerdere vleermuizen in winterslaap (hybernation) gaan. Deze ruimte is doorgaans donker, heeft een hoge luchtvochtigheid en temperatuurwisselingen zijn nihil.

Zomerverblijfplaats Een verblijfplaats die gebruikt wordt door vleermuizen die niet in winterslaap zijn waarvan niet aangetoond is dat het een kraamverblijfplaats dan wel een paarverblijfplaats is. In sommige gevallen vormen bijvoorbeeld mannetjes kleine groepjes.

Postbus 367
6700 AJ Wageningen
Tel: 0317-428694
Fax: 0317-450601